

УДК 336.717.16(477)(043.3)

Башлай С.В., к.е.н., доц.

Подоляка О.І., к.е.н., доц.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МСФЗ ПРИ ОЦІНЦІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ ГРУП В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку банківської системи України, вочевидь, існує тенденція об'єднання фінансово-кредитних установ в групи в яких, часто головними (материнськими компаніями) виступають банки. За таких умов економіко-інформаційної передумовою досягнення ефективного управління групою, максимізації доходності та мінімізації ризиків діяльності її учасників виступає вирішення питання оперативної та коректної консолідації даних учасників групи.

Згідно положень діючого банківського законодавства бухгалтерський облік має забезпечувати своєчасне та повне відображення всіх банківських операцій та надання користувачам достовірної інформації про стан активів і зобов'язань, результати фінансової діяльності та їх зміни. У фінансових звітах кожного банку відображаються результати його діяльності за звітний період.

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, зрозумілої, достовірної та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів банку, материнського банку та учасників консолідованої групи як єдиної економічної одиниці.

Банківська група – група юридичних осіб, які мають спільного контролера, що складається: з материнського банку та його українських та іноземних дочірніх та/або асоційованих компаній, які є фінансовими

установами; з двох або більше фінансових установ та в якій банківська діяльність є переважною (сукупне середньоарифметичне значення банківських активів за відповідний звітний період становить 50 і більше відсотків сукупного розміру середньоарифметичних значень активів групи).

Загальновідомо, що низький рівень корпоративного управління та ефект розповсюдження збільшують рівень прояву ризику. В процесі функціонування ні один банк не застрахований від ризиків (кредитного, процентного, ліквідності, валютного та ін.), але із-за участі в групі вони можуть виникати частіше та в більших масштабах прояву.

З метою ефективної оцінки ризиків банківської групи необхідно мати можливість об'єктивно і оперативно консолідувати дані кожного учасника групи. Інструментом контролю, регулювання, забезпечення ефективності та зниження рівня ризиків діяльності банківської групи є консолідована звітність (управлінська чи фінансова).

Формування управлінської звітності банківської групи є досить трудомістким та затратним процесом, а інформація отримана в результаті її складання часто є, практично, дублюванням даних фінансової звітності на консолідованій основі у відповідності з вимогами МСФЗ.

Відповідно до положень зміненого закону України «Про банки і банківську діяльність» (згідно редакції закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо нагляду на консолідованій основі» від 19.05.2011р., № 3394-VI) та нової редакції Інструкції НБУ «Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» (від 24.10.2011 р. № 373) банки зобов'язані складати фінансову звітність відповідно до вимог МСФЗ.

Визначені форми звітності (зокрема, консолідованої) з відповідними готовими напрацюваннями та методологією формування можуть також

статі для банківських груп альтернативою складання окремої управлінської звітності.

Консолідована фінансова звітність банківської групи – фінансова звітність складена материнським банком на звітну дату із включенням показників фінансової звітності учасників консолідованої групи з використанням відповідного методу консолідації.

Згідно положень МСФЗ за основу облікової політики банківської групи береться облікова політика материнської компанії, в якій відображаються єдині принципи та правила для підготовки консолідованої звітності.

Облікова політика банківської групи регламентує та систематизує всі істотні моменти, що стосуються складання і відображення в консолідованій звітності, з дотриманням принципу послідовності в кожному наступному звітному періоді, результатів діяльності як окремих учасників, так і групи, в цілому.

В Україні особа (юридична чи фізична), яка має намір стати контролером банківської групи, через визначену нею уповноважену особу зобов'язана повідомити про це НБУ та надати йому відомості про таку банківську групу.

Таким чином, відмінною особливістю функціонування банківських груп в Україні є попередній (дозвільний) характер їх створення з встановленням вступних і поточних вимог щодо можливостей, так званої, відповідальної особи організувати ефективні системи: корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнього контролю в банківській групі, а також звітності.

Саме відповідальна особа групи має бути спроможна забезпечити облікові процедури, які визначають принципи, методи складання та подання банківською групою статистичної та фінансової звітності; складання та подання консолідованої звітності, дотримання на

консолідованій основі економічних нормативів, лімітів та обмежень стосовно певних видів діяльності, у тому числі щодо діяльності на території інших держав.

В свою чергу необхідність дотримання вимог МСФЗ при складанні банківською групою консолідованої звітності роблять її більш повною та прозорою для користувачів (в т.ч. власників та інвесторів).

В цілому консолідована звітність банківської групи складена у відповідності з вимогами МСФЗ може забезпечити «зацікавлених осіб» необхідною інформацією щодо обсягів та структури власного капіталу групи; структури активів та пасивів з урахуванням ліквідності та коригування за взаємними операціями між учасниками; дотримання основних економічних нормативів капіталу та ризику; валютних ризиків банківської групи; методологічних роз'яснень, основних принципів та порядку складання форм звітності та відображення в них тих чи інших операцій групи.

Так інформація дозволяє здійснити достатньо об'єктивний і точний аналіз, оцінити фінансовий стан банківської групи, результати діяльності, основні консолідовані ризики та прийняти оптимальні управлінські рішення щодо поточної діяльності групи та подальших напрямків її розвитку.

